

породицу чврста начела вере и наравствености, навику на рад и ред, знање црквенога богослужења и љубав к појању. Оне које постану учитељице, васпитаће у овоме духу нова покољења. Драго ми је изјавити вам признање на личном старању, које указујете у полтавској епархији овоме великоме и за Русију важном раду“.

*

Шегртске школе. — Из статистичких извештаја о стању шегртских школа у Хрватској и Славонији при крају 1897-8 школ. године узимамо следеће податке: Таквих школа било је концем 1897-8. год. 35. У самој Загребу биле су 3 школе. Трговачки шегрти поучавани су и трговачким дисциплинама. У свима школама било је 4665 ђака — шегрта. На сваку шегртеку школу долази просечно око 138, на сваки разред по 28, а на једнога учитеља по 14 шегрта. По струци било је највише оних који су шегрти по трговинама, таквих је било 509, за тим столарских 365, браварских 339, кројачких 313, берберских 231, пекарских 211, зидарских 211, ковачких 203, онарчарских 170, штампарских 136, чизмарских 125 и т. д. Похођење ових школа било је врло повољно, а понајбоље у Инђији и Земуну. На овим школама радило је 306 учитељских снага. Од ових је било: 15 учитеља и професора средњих школа; 6 директора и 33 учитеља виших народних школа; 165 народних учитеља; 7 учитеља стручних школа; 34 вероучитеља; 1 приватни учитељ и т. д. На једну школу долази просечно по 8, а на сваки разред по 2 учитеља. На сваког учитеља потрошено је око 145⁰⁸ форината. Највећи број учитеља био је у Загребу: 47, за тим у Осеку 31, у Земуну 15, у Вараждину 11, и т. д.

Корист од оваких школа је несумњива. Најбољи доказ о томе даје Недељно-празнична Школа Београдске Трговачке Омладине, која већ од више година постиже одличне успехе и резултате. Похвална и успешна је појава што се и по другим местима у нашој отаџбини оснивају Недељно-празничне Школе, у којима ће се шегрти трговачки и занатлијски поучавати знањима која ће им као будућим трговцима и занатлијама бити од неизмерне користи и потребе.

Школе у Немачкој

Летњи течаји у Јени. — И овога лета држаће професори Јенског Университета и други неки научници предавања за господу и госпође ради њихова усавршења у неким наукама. Предавања ће почети 21. јула, а завршиће се 10. августа (2.—22 августа по нов. кал.). — *Општи продужени течај* обухватиће: Ботанику, Геологију, Физиолошку психологију, Историју немачке културе, Религијске струје садашњости, Немачку литературу. — *У педагошком продуженом курсу* биће предавања нарочито из: Опште дидактике, Посебне дидактике, Школске хигијене, Дечје психологије, Фребелове педагогике, Теорије ручнога рада. — За странце биће нарочити курсови за немачки језик и литературу. — Најпосле, биће засебних курсова за наставнике приrodnih наука на вишим заводима.*)

*) Опширан програм предавања може се добити, бесплатно, код г. д-ра В. Бакића, професора Велике Школе.

Школе у Данској

Основне школе. — Пошто сам обишао неколико најважнијих вароши и места у Шведској у којима су основне школе најбоље уређене, те се у главном упознао са основном наставом у Шведској, намеран сам био, да проведем неко време и у Данској и Норвешкој, да би се упознао са школским приликама и у тим двома скандинавским земљама, које као и Шведска, стоје у ред првих држава у Европи у погледу старања за основну наставу. Раније се нисам усудио поћи на пут у коју од двеју земаља, држећи, да је моје скромно знање из шведскога језика довољно за бављење и проучавање основне наставе и у тим земљама. Шта више, ја сам се бојао, да нећу моћу разумети ни сконски дијалекат у јужној Шведској, који се разликује од правога шведског језика у изговору неких вокала, а особито гласа „р“ и у многоме личи на дански језик. Но за ово десетак дана које сам провео у Скопи¹⁾ уверио сам се, да ми језик не само није правно никаквих тешкоћа, но сам шта више разумео како ученике-це тако и учитеље-це и друге особе с којима сам у додир долазио исто онако добро, као и оне у Штокхолму и Упсали.

А многи учитељи из Скопе такође ме увераваху да ми језик не ће задавати великих тешкоћа при проучавању основних школа у Данској, јер многи учитељи и школски инспектори разумеју и шведски. То ме окуражи и још више утврди у мојој ранијој намери, и ја се најзад реших да проведем бар 1 недељу дана у Данској. И заиста се нисам преварио. Моје и ако овако кратко бављење у Данској ипак није бескорисно било, јер сам се у главном упознао са школским приликама и у тој земљи, разуме се, у колико се то могло па брзу руку и за овако кратко време. Мени је жао, што ми време и друге неке околности и прилике нису дозволиле, да детаљније проучим како саму наставу, тако и мени интересантне „школске новине“, као и пр. „Слојд“, школске кујне, школска купатила, ђачке колоније, ђачке библиотеке итд. Но ја Вам саопштавам овде и ово мало интересантних података о основној настави у Данској, које сам прибавио за ово кратко време, држећи да ће бити од особита интереса и за наше учитељство.

Према препоруци неких мојих пријатеља — учитеља у Малме-у, ја сам се прво обратио г. Јоакиму Ларсену, школ. директору у Tredriksberg-у²⁾, који ме је веома љубазно примио, и дао готово највише података и објашњења, а сем тога посаветовао и упутно шта и где могу што интересантно наћи и видети.

И у Данској као и у Норвешкој и у неким местима у Шведској основна школа има 7 разреда. Прва разред учи се 1½ годину дана, да би се положила добра основа за сва доцнија знања. Остали разреди уче се по 1 годину. Према томе основна школа траје 7½ година. Последњи разред зове се „отпустни разред.“

У I и II разреду не употребљују се *никакви уџбеници*. Веронаука се у I разреду предаје од прилике

¹⁾ „Skone“ је најплоднија и најлепша провинција у јужној Шведској, која је 5—600 година била у данским рукама, те је у њој заостало много од данскога елемента у језику и обичајима.

²⁾ Tredriksberg је једно предграђе Копенхагена са 60.000 становника.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА